

Selmeczbányai Híradó.

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 „
Negyed évre	1 „
Egyes szám ára	10 krajczár.

Felelős szerkesztő:

VÖRÖS FERENCZ.

Kiadók:

JOERGES AGOST ö. v. és Fia.

A lapot illető szellemi közlemény a szerkesztőre, az anyagi rész pedig a kiadókra eszennél.

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:

100 szög 2 frt., ezüztől minden megkezdett 100 szónál 50 krral több

Magánhirdetéseik megállapodás szerint számítanak.

Nyílt-tér három hasábos sorért 10 kr.

Bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Bányászat az emberiség szolgáltatásában.

(Folytatás.)

A művelődés terjedésével számtalan eszköz, számtalan dísz tárgy került a forgalomba, az ember látó köre mindinkább tágult, az elme mindég mélyebben és mélyebben hatolt a tudomány és az ismeret birodalmába; de már ekkor a bánya termékei különféle ipari célokra lettek feldolgozva, valamint az ipart is a bányaművelés élelken szerepeltette saját körében.

A polgáriusodás terjedésével azonban a bányászat szerepe, helyzete is lényegesen módosult. Midőn az állam, mint uralkodó hatalom kiváltott, a különféle nemzetek között a határvonal erősen kidomborodott — gazdálkodásra irányult a főfigyelem s mi eddig mindenkié volt, az most kiváltság lett. Az embernek élete lekötve lett az állameszmébe, az egyedi küzdelmet felváltotta az általános, a föld nem volt többé korlátlan birtok, a javaknak értékök voltak s a szükséglet minden téren nagyobbodott.

Igy a forgalmat létesítő eszköz, az érték egység, a pénz is közössé lett, mely fölött az ellenőrködő hatalmat az állam gyakorlta, majd utóbb a kibocsátás jogát is teljesen magának foglalta le.

A nemzetek közt kifejlődött a verseny minél több pénzt vonni magukhoz, minél inkább gondoskodni oly eszközökről, a melyek a föld nyers anyagát feldolgozván állandó és biztos piacot képeznek, az az termelő és iparító országokat. A termelők között találjuk azokat, a melyeknél a bányászat gazdagon virágzott, a melyek jólétnél, megelégedésnek néznek elbe. De ezzel ellentétben azoknál a hol a természeti adományok síváran vannak elosztva, fokozódik az éberség, a leleményesség, mely az embert a válságos stádiumban, oly

nagyon jellemzi, a szegénység okozta türekvés, magokhoz vonni a termelő országok kincseit, biztosítani a lételet, a megélhetést minden módon. Amott a tevékenység lankad, itt fokozódik, ott visszahatás, tételesség gondtalanság erőlteti, emezeknél a szükség erőt, akaratot, józanságot szül s a termelő országok lassanként gyarmataivá lesznek a szegényebb, de az ipar iránt érzékeny államoknak.

Igy vonja magához az érez késletlet Európa, midőn fölmutatja Amerika, Ausztrália, Ázsa kincses vidékeit; így cserélődnek ki a szerepek s vagyonosodásnak indulnak azon országok, a melyeknél a bányászat csak szűk korlátok között tizhető s az inség szelén látjuk azokat, hol a föld dúsan rejti magában kincseit.

Oka, valódi oka, azonban az emberi elbizakodottság egyrésztől, másrésztől a kapzsiság melynek következménye: a zaklatás, a háborúskodás. De hatása sok tekintetben tüdőv, mert a tevékenységhez szokott népek új élelet öntenek a lankadó bányászatba is, fölhasználják a kincseket, míg más részről, nagyobb éberségre, hatályosabb munkálkodásra serkentik azokat, kiket a támadás nem foszthat meg jógaiktól.

Elégre hathatós pelda Amerika, melynek felfedezése által értékesítve lett ama rengeteg kincs, mely a gazdag földben csak paragonon hevert. A művelt Európa nyughatatlan szelleme termő helyt keresett s ezt föllevé rögtön más irányba terelte az ipart, a tudományt, mert kincsesel, tökével gyarapodott, melyet csaknem minden állam nélkülözött már. S magára Amerikára is a gyarmatosítás igen jótékony hatással volt, mert tevékony, merész, alkotni tudó elemek birtokába került a gazdag föld, minden részen művelés, értékesítés alá vetették s a termelő Amerikából nemesokára független, gazdag s iparító földrész lett. S mi leginkább az európaiakat Amerika felé vontá; az a bányászat volt, az gazdag fém és kőszén területeiben

rejtett. S ma napság is fém és szén termelés dolgában első helyen áll és gazdagságának alapja is jórészt bányáiban fekszik.

Midőn tehát rámutattunk a bányászat fontosságára a nemzet vagyonosodását és iparát illetőleg; reá mutattunk azon hathatós tényezőre, mely alapul szolgált a népek kölesönös érintkezésére, a forgalom megindítására; nem szabad figyelmen kívül hagynunk a bányászat fejlődését sem! Reá kell mutatnunk mindama nehézségekre, a melylyel annak megküzdnie kellett s mely nehézségek legyőzésével mily tüdőv hasznot tett a tudománynak és az ipar különböző ágának.

A népvándorlások lezajlásával s a polgári élet kezdetével a bányászokdás is megszűnik általános főfoglalkozás lenni. A nép helyhez lett kötve s a haza forgalma lép előtérbe. Azok, kik oly helyeken teleptek le, hol telérek gazdagon, vagyis művelésre érdemlegesen fordultak elő, a fejtes a nép kizárólagos foglalkozásának tárgya volt. A nomád népből lassanként bányász osztály kezd kiválni, mely már nagyobb figyelemben részesíti a föld kincseit s tapasztalatok aran bizonyos tudományos rendszert kezd életbe léptetni. Már nem csak azt hasznosítja, mit könnyű szerrel a föld nyujt, de iparkodik lejjebb hatolni, megküzdnie az akadályokkal.

Főfigyelmé az új foglalkozásra irányul, a bányászatot nem csak szükségleteinek kielégítése céljából folytatja, de az új ismeretlen foglalkozás annyira lekötöi hogy lassanként természetét átalakítja, úgyszólván lebilincseli... buvárkodni kezd, észleletet rendszeresíti s megyeti az alapját a nemzetgazdálkodás egyik fő ősi termelésének — a bányászatnak.

S egy sajátosság körülmény nem mellőzhető, mely a bányász jellemvonásában nyilvánul s mely jellemvonás nemzedekről-nemzedekre átörökölődik s a bányász typut alakítja.

TÁRCZA.

Theophrastos jellemrajzai *)

(Folytatás.)

A kicsinyes dicsérvagyó. A kicsinyes dicsérvagyó meg nem illett dicsérvagyó után való türekvés. Az ilyen ember ebédre hivatván azon iparkodik, hogy a házi ur mellé ülhesen s ott lakomázhassék. Fiát Delphibe viszi megnyírattni. Gondja van arra, hogy az őt kísérő szolga szeresen legyen. Ha ökröt áldoz, az ökröt fejbőrént nagy koszorukkal kiszögezi kapuja fölé, hogy mindenki a ki csak bemegy láthassa, hogy ő ökröt áldozott. Ha lovagokkal díszmenetben vett részt, minden egyebet haza ktlél, csak ünnepi díszruháját hagyja magán s így sétálgat a piacon. Ha megdöglik a kis kutyája, síremléket állít neki s ráírattja: nyugodjál nekében máltai kis kutyám! Kiszökezi a tanácselnököktől, hogy az áldozatról ő adhasson hírt a népnek s előállva így szól: Oh athéni férfiak! Mi tanácselnökök az istenek anyjának áldozatot mutattunk be s a jelek kedvezőek voltak; vegyétek ezt örömmel tudomásul. Ezt kihirdetvén haza megy s otthon a feleségének elmondja, hogy várakozáson felül mily nagy sikert aratott.

A fukar. A fukarság tisztességtelen vonakodás a költségtől. A fukar, ha pályadíjat nyer tragédiával, fakoronát szentel Dionysosnak s abba véseti nevét. Ha önkéntes adakozásról van szó a gyűlésben, hallgatva föl áll és elkörtödik. Ha a leányát kibázasítja az áldozásához szűkséges huson kívül a többi húst eladja, úgy hogy a kik a lakodalomban felszolgálnak, azoknak otthon kell jóllakniuk. Mikor bajparancsnok, a kormányos ágyát vetteti meg s azt használja, a magáét eltéteri. A piacon bevásárolt húst és zöldséget maga

viszi haza köpenye alatt. Mikor egyetlen ruháját tisztítóba adta, kénytelen otthon maradni. Ha valamely barátját meglát az utcán a kinek pénzegegyre volna szüksége, kikerül s mellek utétkön haza surran. Fölkelve reggel maga tisztogatja házat s maga veti meg ágyát. Ha leül kopott köpenyét felhajtja.

A henczező. A henczezős oly javaknak fitogtatása, melyekkel az illető nem bír. A henczező az árusarnokban elmondja az idegeneknek, hogy neki mily sok vagyona van a tengeren; elbeszéli, hogy pénzügyi műveletekkel mily sokat nyert. Utítársának elmondja, hogy N. Sándor seregében szolgált; hogy mily sok dragakóvel kirakott serleget hozott haza s kétélyit fejezi ki a fölött, hogy az ázsiai művészek jobbák e mint az európaiak. Elmondja, hogy levelet kapott Antipatrosztól s hogy ez már harmadszor hívja, hogy menjen hozzá Macedóniába. Hogy megengedték neki a szabad fa kivittet, de nem veszi igénybe, nehogy ezen nagy proteccióval feltűnnet keltsen. Hogy önmag alkalmával 5 talentumot adott a szegény polgárok számára; sőt ismeretlenek között fölve biztatja őket, hogy csak számítsák ki, 600 embernek adott fejenként 1 minát; s még a neveket is elszámálván kísüli, hogy tulajdonképen 10 talentumot adott. Ide számítandó még a mit külön segélyképen adott s még nem is számítottá azon összegeket, melyeket állami célokra fordított. Elmegy oda a hol a legjobb lovakat árulják s úgy tesz mintha venni akarna. A boltokban 2 talentumos takarékot keres; szolgáját lefordja, hogy miért nem hozott pénzt magával. Berhabban lakik, s a ki nem tudja, annak azt mondja, hogy azt a házat apjától örökölte, csak-hogy most el akarja adni, mivel szűk vendége befogadására.

A gögös. A gögös önmagán kívül minden mást lenéz. Ha valaki sürgös ügyben akar vele beszélni, azt mondja, hogy ebéd után seta közben keresse fel őt. Ha valakivel jót tett, úton útcélen elmeleketi az illetőt rá. Senkihez sem akar leereszkedőleg közeledni. A kik

árulnak vagy a kiket megfogadott, azoknak meghagyja, hogy korán reggel jöjjenek hozzá. Utczán menve senkivel sem beszél, hanem csak lefelé néz. Ha barátjait megvendégeli, ő maga nem eszik velük, hanem valamely alárendeltjére bizza, hogy gondoskodik róluk. Ha valahová megy, előre küld valakit, bejelenteni, hogy jön. Ebéd közben senkit nem eszti be magához. Ha valakivel szólnia kell, szolgájára bizza, hogy csinálja meg a számadást, s írja be az összegeket. Levelet írva nem így fejezi ki magát: Nagyon örvendélek, ha... hanem: akarom, hogy így legyen. Küldtem hozzád a ki át vegye. Ne legyen máskép. Minél előbb megtörténjék!

A gyáva. A gyávaság a léleknek félelem okozta meghunyászkodása. A gyáva a hegyfokot kalóz hajónak nézi. Mikor hullámzás támad, azt kérdi van e olyan ember a hajón a ki meg nincs a vallása beavtva. A kormányostól azt kérdi, hogy miért változtatott irányt s mit tart az időjárásról. Szomszédjának elmondja, hogy milyen szörnyű álma volt s mennyire fél. Majd kéri, hogy tegyek őt ki a partra. Hadjárásban társait arra kéri, hogy álljanak meg s először nézzenek körül, mert nehéz megtudni, hogy hol az ellenség. Mikor aztán hallja a csatazajt s látja a mint esznek az emberek, azt mondja szomszédjának, hogy szetszedésben elfeledte a kardját magával hozni. Aztán szatla sátrába, szolgáját meg kiküldi megnézni, hogy merre van az ellenség; kardját eldugja az agy alá s csak oda bent drukkolt sokáig. A mint látja, hogy hozzák egy sebestült barátját, hozzá fut s vizgatattja, ápolgatja, sebet letörli, a legyeket elkergeti s mindent megtesz inkább csak az ellenséggel ne kelljen harezolnia. Ha aztán odakint a trombitás bele fut a trombitába: Vigyen el az ördög, így szól, ezt a szegény embert nem is engedte eladni, annyit trombitátsz! Az idegen sebtől véresen megy harez ből visszatérő társai elé s elbeszéli, mily büféldölőással mentette meg barátját. Ismeresíti bebiája, hogy néztek meg ott fekszik s mindeneknek elbeszéli, hogyan hozta

*) Felolvasta Dr. Hittich Odon lye. tanár úr e lapok szerkesztőse által rendezett „Irodalmi és művészeti estély”-en.

Kalandos, veszélyes volt az; a mi a szabadon esatángoló és embert gyönyörködtette. Küzdelem volt az élete, létét testi erővel, ügyességgel kellett biztosítani. A gyermek örökös harcok között nőtt fel, lelke esatáren nyerte ideális álmaitak megvalósítását s így nagy nehezen törődött bele a csendes polgári életbe, nagy nehezen szokott hozzá, hogy mindennapi kenyerét a jövőre való gondoskodással is, szerze. S bár az átalakulás lassú volt, de azért az emberi természet nehezen szokott le a szabad, gondatlan életéről.

Mely téren kezdte először érvényesíteni a rendes munkálkodást?

Leginkább azon, a melyhez vándorlásai közben is szokva volt. Lett belőle földművelő, állattenyésztő, harcos és bányász. Ezeket gyakorlta szabad életében is, ezeket ismerte s hajlama is leginkább ezekhez vonzotta.

S ha figyelemmel kísérjük e foglalkozások bármelyikét, úgy mindenikben látni fogjuk mindazt, mi a szabad harezost, a szilaj embert lekötöni tudta, mi az otthon iránti szeretet csiráját elvetette s mi alapja lón a hazaszeretnek.

A vad harezosból lett bányász folytatta foglalkozását, eleinte, hogy anyagot nyerjen fegyvereire és élet feltételének legzrűlétségesebbjeire, később midőn a reája várakozó veszélyekkel mind jobban megismerkedett, körpótlást lelt az elvesztett esatamezőért, mert ismét küzdelembe bocsátkoztak, küzdelembe a természeti erővel, az elemekkel.

S nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy e mellett szabad volt, teljesen szabad, mert természet önmaga értékcséttette és kitartóbb munka által mindég annyit szerzett, hogy jólétét kényelmesen biztosította.

A természeti erőkkel való küzdelem lassanként az ész erejét vév igénybe, a testi erő mellett a gondolkodás is hathatós tevékenységet fejtett ki s így alakult át a szabad élethez szokott harcos bányászra és az maradt utódaiban is.

Jellemző vonás az, hogy a bányász soha, vagy csak nagyon ritkán válik meg foglalkozásától, mi szintén tanúbizonyossága annak, hogy az ősi foglalkozás a településsel veszi kezdetét s a polgári osztályok kiválásával a bányászat is nemzedékről nemzedékre átszarmazott. S ezen áttörésk szükségese is volt, mert a bányászattal foglalkozóknál hogy eredményt és nemzetre hasznos munkát létesíthessenek nem elégséges csak az, hogy általa mindennapi kenyerüket megszerezze, benne csupán azt a munkakört lassák, mely a biztos megélhetes alapja; de érdekek, szeretettel s bizonyos áttörökltt vonzalommal lánssanak hozzá, hogy lelkekben ugyanazon erőkkel, erények legyenek, a melyek a esatába induló katonát jellemzik: lelkesedés, bátorság és bizalom!

Ezen erények birtokában foghatott a bányász nehez munkájához — mert bizony nehez körülmények voltak azok, a melyekkel meg kellett küzdenie.

be őt saját kezeivel a sátorba. Ma napsg mindnyájan bírák vagyunk. Bármely pillanatban készen állunk elveinket megvédelmezni szárazon és... galocsiban. Harcias temperamentumunk rögtön verekedni kész; mig régen azt tartották, hogy szem szemért ma azt valljuk, hogy golyót... tyűkszemert. S napról napra látjuk, hogyan lesznek a tyűkszemélyeskedésekből kakas viadatok.

A rágalmazó. A rágalmazás a léleknek azon törekvése, hogy másokról roszt mondjunk. A rágalmazótól, ha kérdik, hogy ki ez az ember? Elmondja mindjárt az illetőnek egész genealógiáját. Elmondja, hogy, atyját Sósiasnak hitták, a katonaságnal elneveztek Szozistratosnak, aztán polgárjogot kapott. Anyja nemes thrák asszony volt. Ó azonban, t. i. a kiről szó van, az egy akasztani való gazember. Hogyha mások is rágalmaznak ezt az embert, ő is rákezd, hogy gytlóli ezt a kiálhatatlant, meg az arca is oly ellenszenyes; gazságának ninesen párja; Ezt bizonyítja az is, hogy feleségének alig ad egy pár pénzét élelemre úgy hogy télen is hideg vízben kell fürödni. Ha valaki elmegy a társaságból rögtön elkezd a távozottat gyalálni. Barátjait, rokonait sőt meg a holtakat is képes rágalmazni.

*
Alig fogok elmenni e helyről, tisztelt Hallgatóim is rágalmazni fognak engem, hogy ily semmisségekkel ily sok idejét untattam őket. Védkezés helyett csak a következők akarom meg elmondani. Ezen rajzok, melyeket előadtam együtt véve görög ideális embernek negatív képet adtak, önökre bízom, hogy ennek alapján a napuszár segélyével készítsék el a pozitív képet s óhajtható volna, hogy kiki abban is ismerőst látna. A napuszár mely segíteni fogja önket ezen munkájukban a kalokagathia, ezen ideális emberi csel után való nemes törekvés lesz. S így ha ez meg lesz bennünk és mindnyájan egymás iránt nemes magatartást mutatunk, ha neme embertársaink csekélyes hibái lesznek egyedilt figyelmünk tárgyai, hanem a valódi műveltség alap-

Vannak példák, a melyek bizonyítják, hogy mily rendkívüli ragaszkodás, bizalom, a pálya iránti szeretet kellett ahhoz, hogy a bányaműveletek fel nem hagyattak és fel nem hagyták a mai napig sem.

Hiszen eléggé hathatós példát nyújt erre Selmezbánya bányászata is. Története utal azokra a szomorú időkre, a mikor a bányászok a reményen kívüli úgyszólván semmije se maradt. A csaknem ezredéves bányász-kodás történetnek lapjain, talán több a gyászos rovat, mint a vidám, mert igen nehez körülmények azok, a melyek a bányászt kitartó munkájában hátráltatják, a Tanád hegygerince, mely bastyáknak emelkedik Selmeez és Hodrus völgyei között elzarta a vizet a Garam völgyétől s így gyakran a leginésesebb helyzethez hozta a „művelést, sokhelyütt a közet bányász szilárdása mind-mind azt bizonyítja, hogy túlsó csak lelkesedés, bátorság, bizalom létesíthette azt a szép munkát, hogy a bányászat e helyen mai napig is fen áll s megfelel a nemzetgazdaság és cultura céljainak.*

(Folyt. köv.)

A védhímlőoltás mai állásáról hazánkban.

Noha a legrégebb népek, az indusok és kínaiak előtt sem volt titok, miszerint az egy izben akár természetesen, akár pedig mesterségesen után megkapott és átelt hímlo további megbetegedések ellen védelmet nyújt és e tapasztalatok a legkülönbölebb övintézkedésekre készítette és jölelt a XVIII. század első tizeiben fildrésztönk ön-itt már sikerrel korozott kísérletek tétettek a hímlo-méregnek rendszeres átvitelével, mégis a mai értelemben vett védhímlőoltás meg-alapítója és ez által az egész emberiség jölvéje Jenner Edwárd, a tudós angol orvos volt.

Miután a statisztika a védhímlőoltás rendkívüli sikereit szembeötlővé tette — bár e sikerek sem voltak képesek annak ellenséit teljesen elhallgattatni — csakhamar az egyes államok vették kezükbe ezen fildrésnek bizonyult övintézkedésnek minél szélesebb alapon való foganatosítását, úgy hogy manapság a védhímlőoltásra vonatkozó törvények és rendeletek szí-

*) Greizmaecher Gy. bányász, ak. tanár figyelmeztetett azon óriási külfelésekre a melyek nyomtá a kingertermi medenczében láthatni. Kohó maradványok, hamu, por, salak, melyek több helyütt, nagy kiterjedésben láthatók: ismét csak azt bizonyítják hogy a selmezei bányászat a gerizeczen vette kezdetét folyt nagy tevékenység mellett addig, a mig a mélység növekedtével a nagyobbó víz nem kényszerítette őket, mindig jobbe és lejjebb a völgybe szállani. Harpa maradványok, melyek György tárnától a Tanádig hízódnak, a hegygerinczen végig, tanusoknak ama rendkívüli élelkségeről, melylyel a bányáuzem folyt. Ezen tanúságok példa úgyszólván nyújtott könyvet képez a kutató számára, s minden szakember igen-igen sokat olvashat belőle s önmaga előtt láthatja hogy mily küzdelem árán, mily kitartó munkával a bányagerinczről, le a völgybe oly szép eredményel kerülhetett a bányász rendes üzemével, modern köhőjával.

ján, igazán humorosok leszünk az embertársainkkal való érintkezésben s velük együtt képesek leszünk nagy és nemes czelokert lelkesedni, akkor igazán elmondhatjuk, hogy szép az élet.

Parbajom.

Írta: Gáspár Árpád.

Szt. Kleofás! Reszkette írom e sorokat de hogy is ne, parbajról kell írnom s meg hozzá oly parbajról, a melynél én mint kihívott fél szerepeltem, jobban mondva szenvedtem!

Remegek a „parbaj“ szó fogalmától s még jobban a következményeitől. Csak államügyész kezébe ne kerüljön ezikkem, mert akkor állsom fues, kenyerem oda van s én is mehetnek mint ártatlan, a duciya.

De hogy a t. olvasók ne gondolják azt, hogy tán én keresem avagy szeretem a parbajit, megírom részletesen mikép jutottam én a lovagias afferhoz.

Husvét hetőjét mint a szegény ember pietással, de elég vígan, két kartársam társaságában föltöttem, esztünkben sem volt magunkat jó kedvünkben zavartatni, midőn Czirjek barátom legény kori napjainnk verenyitársra, egy idegen urí emberrel komoly po-, pardon arczoskával (akár csak valami detektív) lépett a szobamba.

Érkezése feletti örömem korai volt, mert kérem, üdvözlésem és baráti készírtásom után ő rossz időt jósló arczczal kijelenti miszerint legnagyobb sajnálatára egy igen kellemetlen ügyben kénytelen felkeresni. Zsebéből egy „Selmezbányai Híradó“-véve elő, ünneplős hangon kérdé valjon a „jó ezimbora“ ezmit ezikket én irtam-e s valjon tartalmaért a felelőséget elvállalom-e?

Feleletet avagy mentegetődzést sem várva tölem, kijelenté, hogy Bandi barátunk, kiről a tárecezik szól

gorú keresztülvitele legfontosabb és leghálásabb feladatát képezi az összes kulturáramok egészségügyi kormányainak. És méltán; mert példátlan az orvostudományok történetében, hogy az emberiségnek oly bőséges ellensége, mint a hímlo, mely veszenye kelve a világ történelem legvirengzőbb háborúival, százezeres szedte áldozatait, majdnem teljesen ártalmatlanná téteti.

Midőn Jenner sok évi tapasztalat után az állati nyírnek hatékonyaságát illetőleg védelmi képességet az emberi testre nézve megállapította és a tehén megereit hímlojéből a gyermekeket boivta az ezekből szedett hímloisátt nyírket ismét további oltásokra használta fel, nem tudta egyszorsmind kivenni a védhímlooltás ellenzőinek kezéből a leghatalmasabb fegyvert, melylyel ezek a sikerekben bár dús, de mégis fiatal intézményt megdönteni és a közveleményt is annak ártalmas voltáról meggyőzni fáradsáhtalanul íparkodtak. Megengedve annyit, hogy az emberi hímlo átteltesse enyhíti vagy talán meg is gátolja a hímlo további fel-lépését, azt állították ugyanis, hogy ilyenek különféle lappangó betegség vihető át az egyik emberi testből a másikba és így a védhímlooltással járó esetleges haszon egy sokkal valószínűbb kár által teljesen lerontatik, mert ezen övintézkedés az eddigelő egészséges emberi testben a hímloól nem kevésbé vezetős kórokat idézhet elő; a védhímlooltásnak ekkoráig már felszaporodott lelkes hívei nem csekély ijedelemmel voltak kénytelenek ezen aggodalmak alaposaságáról meggyőződni. Mig a legtöbb kórnak ilyenformán megőrtenthető átteltesse legalább is eldöntetlen maradt, addig kétséget nem tűró módon bizonyult be, miszerint a kórok leghorzasztóbbika, a syphilis, melynek nagy nemzedékeket képes csirájában megromtatni, az emberi hímlo által terjesztetett. A hímlooltás ügye tehát csak akkor ülhetett meg az igaz diadalát, midőn a Jenner korszakalkotó találmányát követő évtizedekben a tehén hímloisnyír (cow-pox) mindinkább kiszorította a kifogásolt hímloisnyír használatát, míg végre korunkban nemesak a művelt nyugat államaiban, hanem a közegészségügyi tekintetben meglehetősen hátramaradt balkán államokban is a karrol-karra való oltás teljes mellözésével, kizárólag tiszta állati nyír oltanak.

Bellgyi kormányunk egyelőre meroven ragaszkodik meg a sírgős módosításra való 1876. évi XIV. tvev. idevonatkozó paragrafusaihoz, mely beéri a karrol-karra való oltással is. ugyan ezen törvény szol „magfentartás“ és „magmögújítás“-ról stb., mindmögamnyi intézkedés, mely manapság, midőn minden község csekély költ séggel beszerezheti a szükségesít eredeti állati nyírket, ugyan is meghaladott álláspontot képvisel. Ezen már rég elavult törvény akkor keletkezett, midőn az eredeti tehénhímloisnyír beszerzése sok költséget járt, így meg kellett nyugodni az oltóorvos elővigyázatában; de ma, midőn a bakteriologia korszakában tisztában vagyunk az iránt, hogy az itt kifejtett leguagyobb

sérve éri magát s tölem lovagias uton elégtételt kér. Ezek után bemutatja társát Hatúct Sanyit, Bandi másik sekundánsát.

Nekem nem kellett több hogy le ne roskadjak, Czirjek barátomat ölelgetni kezdém, miáltal feleségem hangos sírása fakadt szemembe vetve ambiciómát a miért újságokba kezdtem írni. Hiába mentegetődztem, hogy az említett ezikk reá nézve sértő nem lehet, s hogy ha sértve éri magát ezek vagyok lapok után tőle bocsanatot kérn. De a megbízottak határozottan ragaszkodtak Bandi megbízásához feltétlen pisztoly parbajhoz, fenyegetve hogy Bandi különben a nyílt utcán stb. stb. s hecsletben örökre tönkre tesz s mind ezt oly ékes virág nyelven mondá el nekem, a mai kor lovagias szellemét és ennek szűkségét oly elevenen festette előttem, hogy feleségem is egy parbaj elküldését lehetetlennek mondá, mire a jelen volt barátaimat ségedimilt megnevezve, magamat védszentem oltalmába ajánlja, megnyugodtam a segítők által megállapított parbaj feltételekbe t. i. 150 lépésnyi távolság s háromszori kapszliváltás, megtartandó ugyan az nap egy közelékvő ördőben. Ezek után Bandi segédei eltávoztak.

Hogy mikép éreztem magam, képzeltető, ha megírom mily gyakorlott lövő vagyok. Multkor ugyanis piszós mellett kedvence csirkémek ettettem, midőn egy vérese szemem láttára egyet elragadott s az istálló tetőjén szemtelentl lakomat esapott belőle. No ez kihozott már flegmából, előhoztam puskámat, miután escedém a ravasz felhúztá, ezíbla vettem a bestiát, löttém — s borzasztó, szinte restelem a dolgot, a nyílt ajtó mellett a telenemet süréztetem meg.

Tudtam hogy ha Bandi meg nem lő, én testében kárt nem teszek, s minthogy ingatlan vagyonnal nem rendelkezem, ingóságaim pedig értéketlenek végrendelt megírásít feleslegesnek tartottam. Ilyen gondolatok között rohogott be Bandi gyönyörű fogatú társával együtt

elővigyázat is esalódhatik és a kifogástalanul egészséges szülők legkegyesebbnek látszó kisd gyermekének szervezeteiben is lehetnek olyan anyagok, melyek a karjára oltott gyermeknél súlyos idegen betegséget idézhetnek elő, a legmondosabb elővigyázatnak ilyen megbízhatatlansága következtében igazán itt a legfőbb ideje, hogy az általánosan kárhözható karról-karra való oltással mi is végkép felhagyjunk. Eltekintve a nagy idővesztéstől és azon tapasztalati tényről, miszerint a törvény által úgynevezett „magszedés” a népnek bár csak ösztönzerű, de annál határozatosabban ellenszenvvel találkozók, mindezeket eltekintve, legfőbb helyen az oltás eme primitív módjával okvetlenül egytől-egy végenkülly fuvarozási díjak ezmen több számoltatik el, mintha eredeti telenhímlőnyírk hozatott volna meg, a mi egy 2000 lelket számláló, tehát már nagyobb község háztartásában csakoly 4 forint 80 krajcárnyi költséggel szerepel — jobban mondva nem is szerepel. Különben ezzel teljesen összevág azon tapasztalat, hogy a hol az illető orvos a tiszta állati nyírki előnyeit hatóságával megismerteti, az sohasem ellenzi az állati nyírki beszerzését. Sajnos, hogy míg a szomszédos Horvát-Szlavonországban, Boszniában és Szerbiában, híres már a karról-karra való oltásnak, egészségügyi kormányunk még nem látta elérkezettnek az időt, a ténny említtet és már rég elavult törvényeink módosítására, illetőleg a kibetelvező kizárólagos állati nyírki való oltás kimondására, de még sokkal fontosabb lenne, ha hatóságaink és községeink, ily kézzelfogható előnyökről lévén szó, a kormány kezdeményezését akarnak bevárni.

Mintán az 1876. évi törvény ez időszert meg érvényben van, a miniszterium egyelőre álláspontját ezen kérdésben csak annyiban változtatná meg, hogy — mintegy elismerve a tiszta állati nyírki ma már kétségtelemé vált nagy előnyeit és ezeket utalva, — meghagyná a törvényhatóságoknak, miszerint területükön lehetőleg az oltás ezen módját hozzák be. Lehetőleg, t. i. a menyiben a községek nem ellenzik, míg a törvényhozás e tárgyban nem intézkedik, vagyis míg a kormány ez irányban javaslatot nem terjeszt be, a mi reméljük — ha nem akarunk Egyiptom*) és Japán által is túlszárnyaltatni — csak igen rövid idő kérdése lehet.

A fő itt az elv, t. i. legalább elvben kimondása annak, hogy az állati nyírki való oltásnak minél nagyobb elterjedése, főleg községésztügyi, de még közigazgatási szempontból is felelté kívánatos és elbe helyezendő az oltás a másik ösdi módjának.

Ha ez megtörtént, akkor hatóságaink és községeink tudni fogják köteleességeiket. Felhívni elismerés illeti azon megyék egészségügyi vezetőit, kik átérve az itt szóban forgó községésztügyi érdekek fontosságát, a díjot erőlyen kezükbe vettek és közegeiket megfelelőleg utasították. És ime, a legtöbb ily megyében vagy a szolgabírói hivatal, vagy pedig minden

Ugyan melyik flakkerest sikerült neki ismét becsapni, ez volt remegő gondolatim között az ösdi.

Kölesönös hideg üdvözlés után, Czirjek barátom börtöndjéből két rozsdás pisztolyt veti elő, a melyeken dedapjának címere és neve be volt vesve. Szívességből a rozsdát mind lekaptartam volna róla, ha nem kellett volna párbajoznom de hiába, a mai lovagias korszakban a feltett beállítászt pisztolyt csak őrizni. De feltetttem magamban hogy lapokba sola többé nem írok s hogy ellatározásomból képest mily erős tudok lenni kílatszik abból hogy feltett szándékom jelen ezikkemen kívül többet nem írni. Orvos községünkben nem lévén, ennek szerepével a halott kemet ki egytálla bakter is, bizúk meg s sietve távoztunk. Én sírva búcsúztam, ném nevetve intett s e feletti szívtelességén annyira megbotránkoytam, hogy a halalos golyót kívántam magamnak avagy visszatértem után, valóperit indítok.

A sors úgy akarta, hogy Bandi léjjon előbb, s löve után, mely egy mozar lövéshez hasonlított, én hanyatt estam, mire a tudos halott kem tulságs ideg bajt, a mit ő nyavalya töresnek nevezett constatált rajtam, mire a segédök a nekülly hogy én löttem volna (minek én nagyon örültem) a párbajt barátságos kéz szonítás után beféjeztettek nyilvánították. Én e feletti örömbenem a társasogt egy kis uszonára hivatam meg (a bakternek is jutott valami) mibe ök ellenvetés nekülly beleegyeztek.

Vissza menőben én már bátrabb lettem s nem k's heroizmusmal taglaltam neuzettük legszebb érelyét, a vitézséget.

Hazaérkezve a uszoga alatt azt vettem észre, hogy Bandi még mindig a régi jó ezimbora, eszik kiltartással ferblizik szerencsével s tréfát — sajnos — most is űzi, csak azt restelem hogy legujabb tréfáját velem tize meg kell azonban jegyezmem, hogy telességemől e tréfa után nem válok el.

köszög külön meghozatja a szükséget oltóanyag mennyiségét a nekülly, hogy ezzel össekötött igazán csekély költségek még csak megfontolás tárgyává is tétlenének. A mi ismét annak bizonyosságát szolgálat, hogy ez irányban legfőbb használhat szakközégeink ezültudatos fellépése.

Egészen kárba veszett azon megyék jóakarata, melyek az ezen fontos községésztügyi kérdésben elfoglalt álláspontjukat közgyűlési határozat tárgyává tették és az állati nyírki kizárólagos használatát — bizonyára a helyi viszonyok alapos megfontolása után — elrendelték, mivel helygimnázium utalva a régi törvény szövegére, ezen határozatokat egyszerűen megsemmisítette. Sajnos, de tény, hogy az ily megyéknek aztán — rosszul értelmezve a miniszteri leirat elmegy minden kedvük az állati nyírki való oltás meghonosításától.

Sorám után óhajjal végzem, vajha tartanak az illető kartársak lelkiismeretbeli köteleességüknek hatóságait ezen visszás állapotokról felvilágosítani. Sursum corda!

Dr. Pápai Henrik.

Különfelek.

— **Irodalmi és művészeti estély.** Számos oldalról jött felhívásra elhatároztam magamat egy újabb estély rendezésére, melyre városunk művelt közönségét ezenem tisztelettel meghívni szerencsém van. Az estély e hó 6-án (pentekek) lesz s 8 órakor kezdődik. Tisztelettel: Vörös Ferenc rendező.

— **Eljegyzés.** Korponán f. évi april 17-én érdekes családú tüneply volt Bory Arnold, ékes szonoklatiról ismeretes városi tőjegyzőnk szerény házában. Kis- és nagyjesei: ifj. Jeszenszky Frigyes, a jeles képzettségű ipolyisági kir. törvényészi hivatalnok ekkor jegyezte el kedves leányát kálna- és tegzesborfó Bory Ilona kisaszonyt, a korponai szép hölgykoször egyik virulo rozsját. Kívánjuk, hogy áldástöred, boldog legyen ezen valóban nem számító érdek által összehozott, hanem a kölcsönös vonalomtöz szeretet boldogságában egymást feltalált szívek egybekelése. r. i.

— **A lövődérol.** A selmeczbányai polgári lövészet egyesületnek aprilis 24-én volt a megnyitó lövészetek csakoly számú tagok részvevete mellett, a minek oka az, hogy ugyanakkor tartatott a títelő egylet közgyűlése is. Ez alkalommal a díjakat az egylet adta. Összesen 413 lövés esett 300 körgyességgel és 190 talító lövéssel. Az első díjat Krausz Géza a másodikat Seidel Ágost nyerte egy-egy négyesre. A legközelebbi díjlövészet május 1-én lesz, melyet a multkorai első díj nyertese rendez.

— **Előadás a billiardjátékból.** Etscher Ferenc billiardművész ma (vasárnap) és holnap (hétfőn) a Sembery-teremben előadást tart a billiardjátékból, mely előadást verseny előz meg. A versenyben a művészt ellenfeleket 1000-ig terjedő játszmában 700 pont alatt előnyül, s 100 froti tesz 10 frot ellen. Szemtanuk állítása szerint Etscher esodával határos mutatóványokra képes.

— **Magyar Turista-Egyesület IV. körlevele.** Az Egyesületünkkel barati viszonyban álló Club Alpino Fiumano m. t. Elnöksége arról értesít, hogy folyó évi május-hó 8-án kirándulást rendez Rómába és egytálla az abban való részvevetele Egyesületünk t. tagjait szíveslyesen meghívja, azon óhaját is kifejezi, vajha Egyesületünk t. tagjai a kirándulásban minél nagyobb számmal részt vevén, azon alkalommal a C. A. F. tagjaival — mint egy luza gyermekeivel — közelebbi ismeretséget kötőnének. Teljesen oszva a C. A. F. m. t. Elnökségének ebbeli óhaját, ez ezen kirándulásban való részvevetele, Egyesületünk t. tagjainak annyival is inkább a legmelegebben ajánljuk, mivel ez uton a C. A. F. és Egyesületünk közötti barati viszony szorosabbra fűzettek ezenkívül a Club Alpino Italiano Rómában lakó tagjaival is megismerkedve, C. A. I. és Egyesületünk közötti fennálló barati viszony megerősítetnek. De ajánljatuk ezen kiváló alkalom felhasználását azért is, mivel ezen kirándulásnak költségei oly csekélyre vannak szabva, hogy az ös Róma megtekintésére ily kedvező alkalom nem egyhamar kínálkozik. Ezeknek fogva felkerjük a m. t. Elnökséget, sziveskedjék saját hatáskörében (pl. vidéken megjelenő lapok, esetleg külön körözvények útján) a kirándulásnak alább közölt tervezetét oly megjegyzéssel a böles vezetése alatt álló ösztály t. tagjai tudomására juttatni, hogy a kirándulásban való részveveteleket legközebb jövő-hó 5-éig Egyesületünk központi Elnökségéhez (Dr. Téry Ödön központi ügyvivő aienök, Budapest, II., főherceg Albrecht-út 6. szám) bejelenteni sziveskedjenek, hogy az, a C. A. F. Elnökségével létrejött megállapodásához képest a részvevőkről a C. A. F. Elnökséget értesítse s a részvevőket a szükséges külön igazolvánnyal (ajánló levellel) elláthassa. A kirándulás tervezete: Május-hó 8-án reggelt 7 óra 30 perczor indulás az Agathe hajóval Fiuméből. (Budapestert tehát legközebb május 7-én delután 2 óra 20 perczor kell elindulni.) 8-án esti 7 órakor megerkezve, Aeonába éjjeli 11 óra 30 perczor. Továbbutazás vasuton Rómába. 9-én reggelt 7 óra 40 perczor megerkezés Rómába. Ró

*) Az egyiptomi kormány az utolsó években tényleg rendkívüli gondot fordít a védmiholtásra.

mában való tartózkodásra három nap van szánya, minthogy azonban a jegyek 30 napi érvényességgel bírnak, ki ki tetésze szerint maradhat Rómában, avagy tehet kirándulásokat Róma környékén vagy meglátogathatja Népolyt. A Fiuméből Aeonába és vissza, a hajó I. osztályára szóló jegy és az Aeonából Rómába és vissza, a gyorsvonatra érvényes vasuti jegy, összesen 26 forintba kerül. A kirándulásban részvevők Rómába a Hotel D'Alberterben, naponkinti 2 líreét 3 táll étetből és 1/2 liter borból álló ebédet kapnak. Végül megjegyezzem, hogy a kirándulásban való jelentkezés alkalmával a 26 forintnyi összeg is beklendő, ezen kirándulásra t. tagtársaink figyelmét újból felhívjuk. Budapest, 1892. Aprilis 23. Baró Eötvös Loránd, elnök. Dr. Téry Ödön, ügyvivő aienök.

— **Üdonságok az állatkertben.** A hudeapesti állatkertbe e napokban érkezett meg a második állatszallítmány érdekes és értékes állatokkal. Ebben a szállítmányban vannak olyan állatok, melyek élve még Budapesten nem voltak láthatók, s általában csak igen ritka esetben jönnek elő fogságban. Ilyen például a braziliai hangyászó állat és a nem kevésbé érdekes oroszán foka egy óriás példány. Az állatkert jelenleg nemcsak nagy emlősök, de a legritkább fajú és értékes madarakkal is gazdagod on van látva. A két utolsó állatszallítmány vételára 8400 forint volt. Lapunk azon t. olvasóinak, a kik a fővárosba rándulnak ajánljuk ezen igen érdekes állatgyűjtemény megtekintését az állatkertben.

Csarnok.

Vörösmarty Mihály „Csongor és Tündé”-je.

Aesthetikai ismertetés.

— Folytatás —

Ezzel lilmával együtt elrejtözik. Ezt követi a nemtőknek édes-kedves jelenete, melyben a nemtők serege gyermekes játékbá kezdenek, de csakhamar több kisebb-szelet baj és főleg Mirigy megjelenésére mindnyájan elszállanak. Mirigy kárörvendve a nemtők eliramodásán, körmeivel a tündérfia kílásásához fog hozzá, de megfélemlenek az ördögfiak, kiza a megosztott örökség elromlása miatt itt-ott talált rozoga hangszerekkel zenélni akarnak de Kurrah tanácsára a manók elhatározzák, hogy Mirigyot megköttözik s ez által a tündér végtelen jutalmára számítanak. A boszorkányt csakugyan grúzba kötik és elhurcolják. Erre Tünde és Ilma kibújik rejtekből s Tünde megtudva, hogy Mirigy volt oka a szenvedéseknek, örül elvesztén, megelégedéssel óhajja az Éj által ígert kis s rövid gyönyört és nem kíván fogly-talan éveket. Ezután az ördögök Tünde lába elé borulnak, a ki őket udvarába fogadja s csak azt kívánja tőlök, hogy:

E vidéken rejtekezve,
Vizsga lesben álljatok,
És ha kit látandotok
A fatőben megpiheni,
Jöjtek hírt mondani.

Most Csongor jó elő a előbbiek elvonulása után s kétségbe esetten a fa alá dől, hogy ott kedvesének szép szemérlő álmódjék. Erre megjelenik a manókkal Tünde és végtelenül örül, hogy Csongort viszontláthatja. Balga pedig lilmát hurcolva jó és házastársi gyöngédséggel veszekszik vele, de Tünde megbékíti őket mire esdesen elmennek. Tünde meg néhány édes szót szól hozzá, azzal ő is elmegy. Távoza után nagy robajjal a tündérfia szemben pazar palota emelkedik. A zajra Csongor felebred és bizonytalansággal párosult esodállat szemléli a palotából jóvá fejtályozott Tündét, tündéries kíséretével. Rövid, néhány szó után Tünde felrántja fátyolát és a két szerelmes összeölelkezve lett. Ezt egy kis dal követi s a darabnak allegorikus csoportozat a vége.

E felvonás tartalmi szépségei nem kevésbé sikerültek, mint az első két szakaszé. Tünde személyében van meg a kellemből a gyönyörűnek megfelelő tisztaság, melyet legjobban illusztrál ez a részlet, melyben a fa alatt szunyaldó Csongorhoz beszél eképpen:

Oh! kit e szív dobbanás
Megjövendölt vágyaimnak, —
Csongor! itt vagy, karjaimból
Többé el nem távozandó!
Oh, de még most csak nyugodjál,
Csak nyugodjál; még nem illik
Mégzavarnom álmomat;
Több gyönyörrel, várom én azt
Földiről; még nyugodjál,
S álmodd boldogságomat.

Ilma itt is a kellem másik részének a jószívűségnek megfelelő kedvességnek az alakja. Kiltünk ez azon szavaiból, melyeket Balgához intéz, midőn ismét összekelnek:

Most az egyszer megbocsátok,
S elfelejtem a pofont.

Csongor következetes hűséggel mint kedves szereplő. Legjobban igazolják azon szavai, melyeket a lefátyolozott Tündéhez intéz:

Mondj ki bátran és ne késsél
Megnugtanni lelkemet.
Mondj halált rám, s ajkaidról
Az öröm lesz elfogadnom.

Azonban ez csak a felvonás végén van, mert két-
esébe esésében másképp nyilatkozik, de itt a fő a végki-
fejtett.

Ebben a szakaszban a fenséges az Éj merengő
töprengésében található fel. Szolgálaton például e né-
hány sor:

Fáradtan ösvényikből a napok
Egymásba hullva, összemlánnak:
A Mind enyész, és végső romjain
A szép világ borongva lamvad el;
Es a hol kezdve volt, ott vége lesz:
Sőtét és semmi lesznek: én leszek,
Kietlen, csendes, leny nem lakta Éj.

Az aljas két része a gyöngé és kisszerű, Balga
és a manók között oszlik meg, még pedig Balgában
mind eddig, a gyöngé és a manókban a kisszerű vonja
magára figyelmünket. Balgában a gyarló gyöngéség
legszebbettnöb, midőn lImával ismét összekertívlen,
a következő szavakkal traktálja:

Hat hitetlen álmok asszony,
Igy kell futnod a világon,
Mintha férjed már nem élve?
Hányszor éheztem miattad,
Hány ezerszer szomjuhoztam,
Korhely, hitszédg teremtmény!

Az őrdögfiak kisszerű nemtelensége pedig akkor
eredeti, mikor önhasonlóságból Tünde javát óhajtkják.
Ezt legjobban világítják. Ezt legjobban világítja meg
Kurrah következő tanácsa a másik kettőnek:

A fa ott

Egy tündérnek égi fája,
S a ki azt kőrmével vájja,
Az Mirigy, a vén gonosz.
Rajta menjünk, megköltöztük,
Hárskötéllel összefűztük.
Hársfa lyukba czövekeljük.
A tündér ezt látni fogja;
S végtelen jutalmat ad.

Igaz ugyan, hogy itt a jó szolgálatába állanak,
de azért a nemtelenség rajtuk szárad, mert oda esat-
lakoznak, a honnan maguk javát várják, ebben egois-
ták s az egoismus mi? nemtelenség. Az aljas egyik kel-
lékének a gyöngének megfelelő gyarlóság és szembe ötlő.
hármas útra visszatérő három vándorban is szembe ötlő.

Nézzük most a tartalmi szép negyedik kellekét:
az undokot. Ez ismét Mirigyben van meg magában,
mert a kellek két része az undorító és utálatos a
legnagyobb fokban érvényestül benne, leginkább a
nemtek elriasztása után a tündérfa kiasása munkájában
mondott szavaiban:

Mit csinált itt e kölyök had?
Azt tudom, hogy rá visztek
S játszadozni elfelejt
S most, aranyfa, légy enyem.
Asszonyod már nem keres,
Mert buvában epedezve
Nines e tájhoz többé kedve;
Megasalám és oda vesz. —
Áslak, áslak, addig áslak
Körmeimmel, míg kivájlak.

Láttuk a három felvonás tartalmát és ebbeli szép-
ségeit, melyekre nézve kimondhatjuk, hogy Vörösmarty
a tartalmi szép követelményeinek általában véve
megfelelt. Most még összefoglalva nézzük ezeket. A
kellem két része az egész darabon végig Tündében,
lImában, ezeken kívül Csongorban, az aljasnak két
része a három vándorban, Balgában és az őrdögfiakban
részestül meg. Az undok pedig az első és harmadik sza-
kaszban magában Mirigyben, míg a második felvonás-
ban közte és Ledér között oszlik meg; a fenséges pedig
mind a három részben más és más személyben jelentkezik.
A költő a hűséget, mint a tartalmi szép egy másik
formáját a drámai változatosságnak áldozza fel s ezt
oly ügyesen cselekszi, hogy csak mélyebb tanulmányo-
zás után vesszük észre. A hűség követelményei szerint a
fentebb fejtegetett tartalmi szépségeknek következetesen
kellett volna az egész drámán végig fejlesztve lenniök,
de mint láttuk ez csak a kellemesnél és az aljasnál
van meg, míg a fenséges és az undok többfelé szakado-
dik. Vörösmarty igen helyesen alkalmazta a contrastot
az ellentétet is, midőn szereplőt úgy választotta meg,
hogy azok jellemi homlok egyenesen ellenkezésbe jönnek
egymással. Igy pl. a Csongor és Tünde idealismusával
szemben Balga és Hima realizmusával találkoznak. A
contrast még észrevehető volt a tartalmi szép négy ré-
szének fejtegetésénél, melyben a kellem az aljassal, a
fenséges az undokkal volt ellentétbe helyezve.

Nyelvészetileg szépek akkor monduk valamely
írasművet, bármilyen is legyen az, ha tárgyát egysze-
rű, keresetlen nyelven adja elő és mégis oly bájosan
hogy mintegy bűvés álomba ringat minket. Ez a költő
rend feladata egyrészt, míg másrészt az, ha nem-
csak a természetétől szépet, hanem még a rútat is oly
kifejezésekkel tudja előadni megérzékíteni, mely szép
érzékünket fel nem háborítja és nem sérti. Ha már

most e kellekek valamely versbe foglalt műben meg-
vannak, akkor már rámondhatjuk: ez a mű stilszerű.
A stilszerűség azonban a költőtől a nyelvel való bá-
nászmódon kívül még a tárgyának anyagával való bá-
nászmódot is megköveteli azonkívül, a műszerűséget
és az anyagszerűséget sem engedti figyelmen kívül
bagyni. A költő a nyelvel akkor tud bánni, ha hibát
nem éjt benne, tehát, ha tökéletesen tudja; a tárgy
anyagával akkor, ha oly szépen állítja elenk, hogy
kifogás alá alig esik. Műszerű akkor ha túl nem lépi
azon határokat, melyeket a mű poetikai tulajdonságai
szabnak előbe. Anyagszerű végül akkor, ha előadási
modora megmarad abban a körben, melyet számára az
anyag minősége jelöl ki. Ha a költő e kívánalmaknak
eleget tesz, az esetben ügyesnek mondjuk, midőn pe-
dig az ügyesség nála legnagyobb fokát érte el, akkor
Greguss Ágost szerint a virtuositásnál vagyunk.

(Polyt. köv.)

Heti naptár.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protost. naptár	Izraelita naptár
31 Vasárnap	B 2 Misericord.	B 2 Fülöp és J.	4
32 Hétfő	Atanax pk.	Atanax	5 Seleni bj.
33 Kedd	Sz. ker. megt.	Ker. fölt.	6
34 Szerda	Flórián vt.	Flórián	7 T. u.
35 Csütörtök	V. Pius pp.	Gothárd	8 Seleni bj.
36 Péntek	Olajba fött Ján.	Olajba fött János	9
37 Szombat	Szanizáló pk. vt.	Szanizáló	10 S. A.M.K.3

Nyilt-tér.*)

**Mennyasszonyi selyemruhákra való sety-
meket fekete, fehér és crème színekben,** simat
és damaszt méterenként 45 krtól 16 frt 65 krig (mintegy 300
különböző fajtában) szállít egyes öltönyökre, vagy egész végek-
ben is postabér- és vámentesen **Hennberg G.** (cs. kir.
udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták pos-
tafordulóval küldetnek. Svájcba intézett levelekre 10 kros bélyeg
ragasztandó.

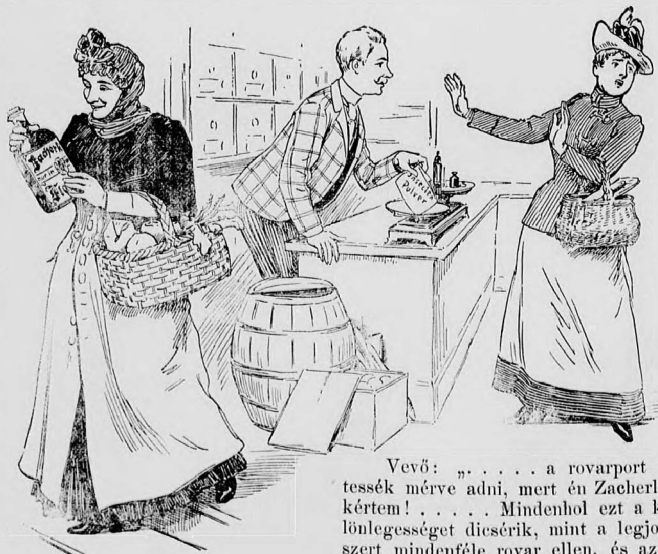
* E rovat alatt közlötnek sem tartalmáért sem alakjáért
nem felelős a Szerk.

Hirdetések.

Kiadó lakás.

A Sembery-fele házban
egy nagy utcai lakás mellékhelyi-
ségekkel **július 1-től kiadó.**

Csak ZACHERLINT vegyünk!

Vevő: „... a rovarport ne
tessék mérve adni, mert én Zacherlint
kértem!... Mindenhol ezt a kit-
lönlegességet dícsérik, mint a legjobb
szert mindenféle rovar ellen, és azért
csak olyan lepecsételt üveget viszek

el a melyre a Zacherl név rá van írva!“

Kapható:

Selmezbányán: Sommer A. János özv., Krausz V. G., Marschalko Gyula,
Trauer Gyula, Sztankay Ferencz, Takáts Miklós uraknál; **Bélabányán:** Mendl
Frigyes úrnál; **Korponán:** Szélliszter F. úrnál; **Ipolyságon:** Domba Károly úrnál.

2-10

Meghívó!

Billiard-kedvelőknek!

Május-hó 1-én és 2-án Szilaveczy Flór kő-
véházban, a Sembery-teremben

Billiard-versenyt rendez

Etscher Ferencz hírneves billiard művész, németor-
szági, Osztrák-Magyar birodalmi billiard mester, a ki
Balogh László versenyzővel, vagy bárki mással 1000
pointban 700-at előre adva játszik.

Esténként 500-ig játszik.

A verseny kezdete pont 8 és 1/2 óra.

Belépő-díj: semmi.

Bor-kivonat.

Igen egészséges és jó borknak azonnali készítéséhez,
melyet valódi természetes bortól megkülönböztetni nem
lehet, ezen kipróbált különlegességet ajánlom.

Két kilo (100 liter borhoz elégséges) ára 5 frt 50 kr. Re-
cept ingyen mellékeltek.

Jó siker és egészséges gyártmányért jótállók.

Szesz megtakarítás

érhető el feltűnő módon szesz erősítő esszenciám:
mal: ez az italoknak kellemesen vágó izt-kölesítő s
csak nálam kapható.

Ára 3 frt 50 kr. kilonként (600—1000 literre) használati
utasítással együtt.

Ezen különlegességek kivül Rum, Cognac,
finom Liqueurök stb. gyártásához sztkéselt összes
esszenciákat ajánlok feltűnő módon minőségben. Re-
ceptek ingyen mellékeltek. Arjegyzék bérmentve.

Pollak Fülöp Károly

esszencia különlegességek gyára Prágában.

Szolid ügynökök kerestetnek

31-50

LE GRIFFON

a legjobb szivarkapapír
a legjobb szivarka hüvelyek.

5-13